

АНОТАЦІЯ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Громадської спілки «Міждержавна гільдія інженерів-консультантів» до звіту Програми ООН з довкілля (UNEP) та Єльського центру екосистем і архітектури «Будівельні матеріали і клімат: побудова нового майбутнього»

Будівельний сектор є найбільшим джерелом глобальних викидів парникових газів - 37%, а Net-Zero Carbon в будматеріалах світ може досягти до 2060 року.

Про це йдеться у новому звіті Програми ООН з довкілля (UNEP) та Єльського центру екосистем і архітектури «Будівельні матеріали і клімат: побудова нового майбутнього». Працюючи над скороченням операційних викидів вуглецю будівельного сектору, ми повинні звернути особливу увагу на "вбудовані" викиди, які містяться у найбільш поширених будівельних матеріалах.

У звіті підкреслюється нагальна потреба в інноваційній співпраці для декарбонізації галузі. Ключові стратегії мають включати:
 зменшення непотрібного видобутку та виробництва;
 перехід на відновлювальні матеріали;
 декарбонізація традиційних матеріалів.

Основна увага приділяється переходу від традиційних невідновлюваних матеріалів, до більш стійких і відновлюваних аналогів шляхом вдосконалення технологій, методів виробництва та можливостей переробки.

Стрімка світова урбанізація висвітлює нагальну потребу в більш сталому підході до використання будівельних матеріалів. Незважаючи деякі успіхи у скороченні експлуатаційних викидів вуглецю від опалення та освітлення будівель, ми відстаємо у боротьбі з викидами, що походять від виробництва таких матеріалів як цемент, сталь та алюміній.

У звіті визначено три ключові шляхи до сталого розвитку будівельної галузі:

Зменшення видобутку та виробництва завдяки новим підходам у проектуванні, а також акценті на повторному використанні існуючих конструкцій і перероблених матеріалів. Саме на початкових етапах планування та проектування архітектори та будівельники мають зосередитись на концепції "проектування для демонтажу", що полегшує шлях до повторного використання або переробки матеріалів та, як наслідок, призведе до значного скорочення викидів парникових газів. Це дозволить розглядати демонтовані будівлі не як сміття, а як склад матеріалів, готових до повторного використання. У розвинених країнах нагальною проблемою є велика кількість застарілої бетонної інфраструктури. Для вирішення цього питання необхідно розвивати технології дбайливої деконструкції, зберігання і перепрофілювання матеріалів. На думку авторів звіту, така модель не лише сприяє розвитку циркулярної економіки, а й обіцяє широкі можливості для працевлаштування населення.

Фокус на відновлювальних матеріалах. Мова йде про перехід на цеглу, деревину та інші матеріали на біологічній основі, які виготовляють на принципах сталості. Вони не тільки мають менший вуглецевий слід, але й заохочують сучасні етичні виробничі практики.

На сьогодні невідновлювальні матеріали продовжують домінувати над циркулярними (придатними для повторного використання). Вирішення зазначеної диспропорції вимагає зміни парадигми. Для цього треба стимулювати використання матеріалів, отриманих з відновлювальних джерел у лісовому та сільському господарстві. Автори звіту зазначають, що поєднання виробництва будівельних матеріалів з відповідальним управлінням лісовими та сільськогосподарськими ресурсами дає чудовий синергетичний ефект, а також безліч переваг – від зменшення ризику лісових пожеж, до покращення стану та продуктивності ґрунтів.

Декарбонізація традиційних матеріалів, таких як бетон, сталь та алюміній, а також обмеження їх використання крім випадків, коли вони є абсолютно необхідними.

Виробництво цементу, бетону та сталі спричиняють більше 14 % світових викидів вуглецю. У зв'язку з цим, автори документу пропонують зосередитись на електрифікації та декарбонізації технологій, рекуперації енергії, що використовується під час виробництва та монтажу, застосуванні модульних бетонних конструкцій, повторному використанні і переробці металу та алюмінію, що дозволить скоротити від 60 до 90 відсотків енерговитрат, а також вдосконалити виробництва пластику та скла.

Для ефективного впровадження політик необхідно враховувати весь життєвий цикл будівельних матеріалів від виробництва до утилізації. Він включатиме сертифікацію, відповідність етичним виробничим практикам, контроль походження сировини та запобігання "грінвошингу".

У звіті також є окремий розділ про наявні інструменти та стандарти, які можуть використовуватись для оцінки викидів протягом усього життєвого циклу матеріалів та послуг, в тому числі Product Environmental Footprint (PEF) and Organization, які впроваджуються Європейською Комісією з 2012 року.

Автори вважають, що головною рушійною силою сталого розвитку будівельної галузі мають стати уряди країн, які повинні забезпечити політичну та фінансову підтримку процесам декарбонізації, створювати умови для залучення інвестицій у науково-дослідну діяльність, вдосконалювати будівельні норми, стимулювати виробництво матеріалів, що підлягають повторному використанню та переробці, а також сприяти транскордонному співробітництву, поширенню найкращих практик та технологій, обміну досвідом тощо.

Підхід до декарбонізації буде відрізнятися в залежності від регіону. Розвинені країни зосереджуватимуться на реконструкції існуючого фонду, тоді як країни, що розвиваються, повинні будуть задовольнити потреби свого населення, яке швидко урбанізується. Суть залишається незмінною: надавати пріоритет сталості на кожному етапі будівельного процесу.

Враховуючи амбітні плани відбудови України після нашої перемоги у війні, вважаємо за доцільне Уряду розглянути можливість стимулювання розвитку сталого будівельного сектору, а саме:

озробити стандарти та систему сертифікації “сталих будівель”.

нести зміни до державних житлових програм щодо пільгового кредитування купівлі житла, яке відповідатиме вищезазначеним стандартам. *Незважаючи на вищу вартість будівництва зелених та сталих будівель, вони матимуть суттєві економічні переваги в майбутньому. Численні дослідження на цю тему показують не тільки зменшення експлуатаційних витрат та шкідливого впливу на фізичний і психологічний стан мешканців, а й навіть підвищення продуктивності праці.*

иділити частину коштів, передбачених на відбудову, на страхування ризиків інвесторів, які інвестуватимуть в нові та модернізацію діючих виробництв будівельних матеріалів, яких не вистачає на українському ринку та які імпортуються. *Згідно останніх досліджень ринку будівельних матеріалів, українські виробники зможуть забезпечити очікуваний попит на цемент на 86%, профіль пвх – на 77%, мінвату – на 70%, бетон – на 56%; в той же час потреба у склі на 100% забезпечується імпортом.*

оопрацювати законодавчу базу та запустити ринок зелених облігацій, який дасть можливість державним та приватним підприємствам, а також муніципалітетам залучати кошти на екологічні інфраструктурні, виробничі та житлові проекти. *За даними Climate Bonds Initiative обсяг ринку зелених і пов'язаних з ними облігацій у першому кварталі 2023 року перетнув позначку у 4 трлн. доларів США.*

аконодавчо передбачити пріоритет у закупівлях, що здійснюються за державні та муніципальні кошти, для матеріалів, що відповідають екологічним вимогам.

озпочати процес імплементації стандартів корпоративної звітності зі сталого сталого розвитку “European Sustainability Reporting Standards”, опублікованих Європейською Комісією у липні 2023 року, які зачіпатимуть українські підприємства, що працюють на європейському ринку або включені до ланцюжків виробництва європейських товарів.

